

І. В. Дем'яненко

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИЙ ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

В статті встановлено механізм інвестиційно-інноваційної діяльності як підойми економічного зростання, розкрито закономірності впливу інновацій на науково-технічний прогрес та розвиток технологічних укладів, визначено тенденції їх прояву в національній економіці України

Ключові слова: механізм інвестиційно-інноваційної діяльності, науково-технічний прогрес, розвиток технологічних укладів.

И. В. Демьяненко

ИНВЕСТИЦИОННО-ИННОВАЦИОННЫЙ ФАКТОР ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА

В статье определен механизм инвестиционно-инновационной деятельности как фактора экономического роста, раскрыты закономерности влияния инноваций на научно-технический прогресс и развитие технологических укладов, определены тенденции их проявления в национальной экономике Украины

Ключевые слова: механизм инвестиционно-инновационной деятельности, научно-технический прогресс, развитие технологических укладов.

I. V. Dem'yanenko

INVESTMENT AND INNOVATION FACTOR OF ECONOMIC GROWTH

In clause the mechanism of investment activity as bases of economic growth is characterized, the laws of influence innovations on scientific and technical

progress and development of technological processes are opened, the laws of their display in national economy of Ukraine are designated

Keywords: mechanism of investment activity, scientific and technical progress, development of technological processes.

Постановка проблеми. Основною метою сучасних реформ, генерованих ринковою трансформацією сукупних суспільних відносин в Україні (базисних і надбудовних – відносин власності і влади), є створення надійних умов для сталого соціально-економічного розвитку українського суспільства, адекватного до загальноцивілізаційного поступу людства.

Рушійним чинником і виразником досягнення прогресивних змін та становлення відповідного рівня розвитку продуктивних сил суспільства виступає активна і цілеспрямована інвестиційно-інноваційна діяльність. Наслідки проведення фундаментальних досліджень українських і зарубіжних вчених беззаперечно свідчать про те, що економічне поновлення і зростання зумовлюються насамперед розміром і структурою інвестицій, їх цілеспрямованістю, якістю і швидкістю здійснення. Результативність інвестиційно-інноваційної діяльності залежить не лише від рівня розвиненості економічної системи, де вона відбувається, а передовсім від вибору пріоритетів цієї діяльності, що відповідають обґрунтованим критеріям оцінки соціально-економічних досягнень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Феномен інвестиційно-інноваційної діяльності як засобу соціально-економічного зростання і розвитку полягає у її позитивному впливі на модернізацію економіки, підвищення її конкурентоспроможності на основі інтенсивного технічного та технологічного оновлення виробництва. Інноваційна складова інвестування перетворюється у критичний елемент успіху. Він залежить від здатності держави, суспільства, суб'єктів господарювання підпорядковувати свою діяльність інтересам прогресивного розвитку, найбільш повного використання нових знань і досвіду,

спроможності створити сприятливе середовище для генерації нових ідей, їх апробації та впровадження у виробничу діяльність.

Інвестиційна та інноваційна виробнича діяльність як об'єкт економічних досліджень відслідковується в пошуку факторів збільшення багатства ще з античних часів, що власне і зумовило зародження економічної науки. В наступні часи зазначена діяльність у різноаспектному її прояві неодмінно фігурує в наукових обґрунтуваннях в усіх відомих школах розвитку наукової економічної думки [7,10]. Проте як послідовна теорія економічного зростання і розвитку, вона була сформована на рубежі XIX – XX сторіч. Вагомий вклад у її формування вніс знаменитий український вчений-мислитель, класик-економіст М.І.Туган-Барановський, який визначив основні підвалини-положення цієї теорії. Зокрема до них належать положення про природу і процеси економічних криз та економічної кон'юнктури, які ним розглядались у тісному взаємозв'язку та взаємодії багатьох факторів макро- та мікроекономіки, включаючи і культурно-психологічні та системно-структурні чинники процесу розширеного суспільного відтворення [11,12,13]. Концепційно-методологічні засади М.І.Тугана-Барановського (і передовсім його інвестиційно-інноваційного вчення) мали вирішальний вплив на розробку теорії «довгих хвиль», здійсненої його учнем відомим російським ученим М.Д.Кондратьєвим, а також на інноваційну теорію Й.Шумпетера та на новаторства в економічній теорії і практичній діяльності Дж.М.Кейнса, що згодом викристалізувались як інвестиційна теорія економічного циклу [5,6,16].

Оскільки інвестиційно-інноваційна діяльність в теорії економічного зростання і розвитку стосується сфери генерації, обігу і відтворення капіталу, то цілком зрозуміло, що за радянських часів воно виступало об'єктом критики як буржуазна доктрина, шкідлива для соціалістичного господарювання. Лише в період так званої «перестройки» (коли чітко визначалась неспроможність соціалістичної системи господарювання) та в період ринкової трансформації економіки (для подолання глибокої і затяжної кризи економіки, породженою соціалістичною системою господарювання) зазначена теорія стала базовою

платформою пошуку дієвих фінансово-економічних механізмів суспільного прогресу.

В обґрунтування положень виходу національної економіки на траєкторію зростання і розвитку, розгортання з цією метою інвестиційно-інноваційної діяльності великий вклад зробили В.Александрова, Ю.Бажал, О.Білорус, І.Бланк, В.Геєць, М.Долішній, І.Лукінов, Ю.Пахомов, А.Пересада, В.Семиноженко, А.Чухно, С.Юрій та інші. В сфері сільського господарства, переробної і харчової промисловості вагому роль відіграли П.Борщевський, А.Бутнік-Сіверський, П.Гайдуцький, Л.Дейнеко, М.Дем'яненко, А.Зайнчковський, П.Макаренко, М.Малік, Л.Мельник, Б.Пасхавер, П.Саблук, В.Трегобчук, В.Юрчишин та інші.

Зусиллями зазначених науковців розроблено різноманітні обґрунтовані концепції, які склали кістяк державних програм подолання економічної кризи, забезпечення економічного зростання і розвитку, розгортання інвестиційно-інноваційної діяльності, її фінансово-економічних та правових механізмів. В проведених дослідженнях вивчались чинники, які впливають на економічні процеси переважно на макрорівні як елемент державної політики нарощування інвестиційних ресурсів для збільшення маси функціонуючого в національній економіці капіталу.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Незважаючи на значні наукові надбання в дослідженні інвестиційно-інноваційної діяльності, залишаються недостатньо аргументованими окремі теоретико-методологічні та практично-прикладні аспекти цієї проблеми, зокрема сутності інновацій як домінуючого чинника позитивної динаміки та структурних змін соціально-економічного розвитку суспільства. Поза увагою залишаються також питання рольових функцій інновацій в сфері мікроекономіки, особливо у сукупності взаємозв'язків генерації капіталу і розвитку економічної системи.

Цілі статті. Уточнення економічної сутності інновацій у прояві системного якісного перетворення економіки та чинника інтенсифікації і конкурентоспроможності виробництва, засобу науково-технічного прогресу,

рушія еволюції технологічних укладів, а також визначення та оцінки сучасних тенденцій здійснення інноваційної діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. У фінансово-економічних дослідженнях інвестиційно-інноваційна діяльність розглядається як цілісний процес у сукупному прояві двох його складових частин – інвестицій та інновацій, що переплітаються і доповнюють одна одну. Разом з тим економічна сутність і наслідок інвестиційної та інноваційної діяльності як чинників розвитку різні. Це видно, наприклад, із відмінності змістовності термінів, що визначають зазначені процеси.

Термін «інвестиції» походить від англійського investment (вкладання коштів, капіталу), а «інновації» (innovation) – здійснювати нововведення, обновляти. В сучасній англійській економічній термінології інвестиції сприймаються як збільшення обсягу функціонуючого в економічній системі капіталу, матеріалізованого в засобах виробництва, що в цілому визначає динаміку суспільного розширеного відтворення. Інновації ж як термін використовується для позначення технологічного удосконалення виробництва, надання йому нових характеристик і комбінацій. Інновації забезпечують якісні зміни виробництва, надання йому новаторських рис шляхом нововведень внаслідок розвитку знань, появи нових винаходів, відкриттів, здійснення наукових та науково-технічних робіт, які втілюються в нових технологіях, а відтак призводять до збагачення асортименту і урізноманітнення продукуємих благ для збагачення та насичення товарного ринку і задоволення ними зростаючих потреб суспільства [8, с. 195-201].

Таким чином, інвестиційно-інноваційна діяльність містить одночасно компоненти кількісних параметрів економічного зростання, уособлених в русі капіталу в системі суспільного розширеного відтворення. У зв'язку з цим в фінансовому менеджменті капіталу необхідно чітко виражати цільову спрямованість вкладень фінансових ресурсів стосовно до вибору типу розвитку – екстенсивного чи інтенсивного. Оскільки розвиток виробництва без додаткових вкладень капіталу неможливий, а кількість інвестиційних ресурсів

(вільних, не задіяних у виробництво коштів) завжди обмежена, то на кожному етапі економічного розвитку постає питання визначення пріоритетів інвестиційно-інноваційної діяльності як конкретизації економічної політики в частині вибору типу економічного розвитку, а відтак і надання переваг в стимулюванні екстенсивних чи інтенсивних чинників зростання.

У функціонуючій економічній системі екстенсивний еволюційний чинник динамізму проявляється переважно в збільшенні масштабів виробництва шляхом розширення виробничої бази, посилення концентрації і спеціалізації виробництва при узвичаєних технологіях. Безумовно певне поновлення технологій відбувається, але воно має побічний характер і проявляється, як правило, в еволюційному вдосконаленні традиційних технологій без істотних (корінних) змін. Зазначений процес забезпечується додатковими вкладеннями капіталу, тобто інвестуванням.

Інтенсивний чинник розвитку (інновації) має революціонуючий вплив на виробництво і проявляється у використанні додаткових капіталовкладень переважно на кардинальну зміну технологій. Якщо при екстенсивному розвитку відбувається приріст обсягів виробництва переважно за рахунок нарощування виробничих потужностей, то при інвестиційному зростанні здійснюється оптимізація виробничої структури (зокрема – поява нових галузей, зміна структури товарної маси продукуємої продукції тощо), а головне – істотний розвиток технологій.

За своєю змістовністю екстенсивний тип росту – затратний (пряма залежність приросту продукції від суми інвестицій), а інтенсивний – ресурсозберігаючий. У другому випадку додаткові вкладення капіталу якісно перетворюють виробництво, за рахунок нововведень відбувається зменшення капіталомісткості виробництва, здешевлення собівартості і підвищення цінової конкуренції продукції. Останнє зумовлює не просто зростання, а прогрес, зумовлений розвитком технологій. Таким чином інвестиційний тип росту також потребує інвестицій, але на відміну від екстенсивного типу росту ці інвестиції мають інше цільове спрямування, орієнтовані на інший спосіб досягнення мети

– технологічний розвиток, а тому мають окреме визначення – інвестиції інноваційні, інновації.

Спектр трактувань терміну «технологія» у контексті суспільно-економічних відносин дуже широкий, у його змістовності відбувається зрушення від першопочаткового суто технічного змісту до економічного, а стосовно до виробництва – техніко-економічного. Технологія (від грецького «техо» - мистецтво і «логос» - слово, вчення) у загальнопоширеному розумінні розглядається як спосіб виробництва продукції кінцевого або проміжного споживання, який складається з окремих послідовних або одночасних процесів (технологічно пануюча), що на них ґрунтується виробництво, сукупність прийомів та способів виготовлення і застосування техніки і перетворення природних речовин на продукти промислового і побутового призначення, самі операції виробничого процесу.

Техніко-економічна трактовка технології поширена в економічній літературі Заходу, де цей термін використовується у значно ширшому (ніж суто технічному) значенні і є універсальним поняттям, що означає сферу діяльності людини, пов'язану із перетворенням результатів наукових досліджень на суспільно-корисну продукцію, а також сукупність знань, які обслуговують цю діяльність, і відповідну їй техніку. Тобто технологія сприймається як застосування науки для практичних цілей суспільного буття, зміни і перетворення оточуючого людину середовища [13, с.206].

Ключовим фактором, що визначає техніко-економічний розвиток (ТЕР) є науково-технічний прогрес (НТП), який спричиняє технологічний розвиток. Технологічний розвиток, що забезпечує економічну динаміку в реальній дійсності, виступає як нерівномірний і невизначений процес еволюційного руху суспільного виробництва. З цієї точки зору НТП розглядається як складна взаємодія різноманітних технологічних альтернатив, що реалізується господарюючими суб'єктами в умовах відповідного інституційного середовища. Відбір альтернатив ТЕР і їх практичне впровадження у вигляді технологічних зрушень та структурних змін у суспільному виробництві

відбувається шляхом складних процесів навчання і пристосування суспільства до нових технологічних можливостей. Виразником технологічних змін економічного росту виступає певна сукупність технологічно поєднаних виробництв, що становить технологічний уклад (ТУ).

Технологічний уклад (термін, що введений в науковий оборот С.Глазьєвим [3]) в складі економічної системи становить технологічну сукупність певних виробництв, поєднаних однотипними технологічними ланцюгами у відтворювальну функціональну цілісність.

Економічна динаміка і нарощування виробничого потенціалу (економічне зростання) є результатом розвитку і послідовної зміни технологічних укладів. Нововведення (інновації капіталу) і зрушення в основних частинах технологічної структури економіки взаємообумовлені: технологічний розвиток генерує приріст прибутку, що виступає джерелом фінансування технологічних новацій. Інновації стимулюють і доповнюють одна другу. Радикальні відкриття і винаходи в одній частині технологічної структури ТУ залишаються нереалізованими або не одержують належного розповсюдження до тих пір, поки не появляються відповідні новації в інших його частинах і не сформується необхідні умови для розвитку цілісної системи технологічно однорідних виробництв – укладу.

Період домінування окремого ТУ в економічній структурі становить етап НТП. Кожний етап НТП характеризується набором своїх базисних виробництв, групою лідируючих галузей, типом невиробничого споживання, кваліфікацією працівників тощо. Кожний етап НТП відрізняється від інших визначальними видами енергоносіїв, конструктивних матеріалів, засобів НТП формуються умови становлення наступного. Отже новий ТУ зароджується в надрах попереднього, він підпорядковує існуючі виробництва до потреб нового ядра технологічних процесів.

В умовах ринкової економіки зміна технологічних укладів зумовлена закономірностями функціонування ринку капіталів. Перерозподіл ресурсів із традиційного ТУ у новий відбувається внаслідок надання продуктивності

інвестицій в традиційні виробництва з вичерпуванням можливостей їх вдосконалення і насиченням типу суспільного споживання. Подальше зростання суспільного споживання і виробництва, так як і збереження прибутковості останнього, передбачає інвестування вивільнюваного капіталу в радикально нові технології наступного ТУ, тобто розгортання інноваційної діяльності.

З часу першої промислової революції виділяють п'ять етапів ТЕР і відповідних їм технологічних укладів. Основу цих укладів послідовно складали: механізація текстильної промисловості, технології машинобудування, заснованого на використанні парового двигуна; електротехнічне машинобудування і електрифікація суспільного виробництва; хімізація і автомобілізація економіки; розвиток телекомунікацій і мікроелектронних технологій [2].

З початку ХХ століття виділяються три етапи ТЕР і відповідно три послідовно домінуючих ТУ.

Перший ТУ (який у промислово розвинутих країнах був започаткований в останній чверті ХІХ століття) мав ядром електроенергетику і електротехнічне машинобудування. Визначальними конструктивними матеріалами була сталь і виготовлений із неї прокат, енергоносієм – вугілля, головним видом транспорту – залізничний, зв'язок – телеграф і телефон. Виробництва першого ТУ були орієнтовані на використання масових ресурсів і універсального обладнання, розповсюдження технологій супроводжувалось відповідними змінами кваліфікації працівників і створення трудових ресурсів (введення всезагальної початкової освіти, швидка урбанізація), радикальними змінами не лише структури споживання населення, а й самого способу життя.

Змінюється система організації виробництва: замість дрібних конкуруючих виробництв з'явилися картелі і трести; олігархічні структури (засновані на концентрації акціонерного капіталу) стали визначними в ринковій конкуренції.

Технологічні процеси першого ТУ продовжували відтворюватись в розвинутих капіталістичних країнах до середини 60-х років ХХ століття.

Другий ТУ характеризується ядром хімічної і нафтопереробної промисловості у поєднанні з ними відповідного машинобудування. Стає масовою комплексна механізація і автоматизація основних технологічних процесів, спеціалізація виробництва і переорієнтація його від масових ресурсів та універсального обладнання на якісну сировину і спеціалізоване обладнання. Випереджаючими темпами продовжує розвиватись електроенергетика, відбуваються зрушення в паливо-енергетичному балансі на користь нафти і газу, в області конструктивних матеріалів зростає частка високоякісної сталі та використання нових матеріалів; провідне місце в перевезеннях зайняв автомобільний транспорт, у системі зв'язку – радіотелефонний.

Другий ТУ сформував новий тип невиробничого споживання з високою часткою витрат на послуги та придбання технічно складних товарів тривалого використання (побутової апаратури та автомобілів). Стала масовою середня освіта, істотно зростає частка працівників з вищою освітою, на якісно більш високий рівень піднялась кваліфікація працездатних і культура виробництва.

Третій ТУ характеризується широкою комплексною автоматизацією виробничих процесів на базі бурного розвитку електроніки, мехатроніки та мікропроцесорної техніки; глибокою спеціалізацією виробництва (внаслідок промислового освоєння виробництва матеріалів із задалегідь заданими властивостями); новою системою телекомунікацій з широким використанням обчислювальних мереж та аерокосмічних засобів зв'язку.

Поряд із зазначеними техноукладами, що сформувались в ХХ столітті, зараз відбувається становлення нових – четвертого, п'ятого і шостого.

Включення суверенної України у загальносвітову ритміку техніко-економічного розвитку відбулося в кінці ХХ століття на рівні третього техноукладу із значним впливом першого та другого. Економіка Радянського Союзу, в складі якої перебувала економіка України, розвивалась у загальносвітовому руслі техніко-економічного прогресу, проте із значною

розмитістю меж формування техноукладів. Створення нових укладів відбувалося шляхом так званої наздоганяючої модернізації, що генерується не природним еволюційним процесом розвитку на базі перетворень попередніх укладів, а швидким формуванням нових виробництв засобами економічної політики мобілізаційно-адміністративного типу. Внаслідок цього більш пізні технологічні уклади співіснують з попередніми, новітні технології – з архаїчними; нерідко використовуються дефіцитні ресурси, й тим самим затягується становлення класичних відтворювально-технологічних контурів та консервується багатоукладність економічної системи.

Визначальним чинником техніко-економічного розвитку є становлення науково-містких технологій, тобто інноваційних перетворень. За цією ознакою поряд з третім техноукладом в Україні розвиваються ще послідовні три – четвертий, п'ятий і шостий. За даними Інституту економічного прогнозування НАНУ існуючі галузі економіки України за рівнем технологічного розвитку представляють такі технологічні уклади:

- третій технологічний уклад – теплові електростанції, паливна і вугільна промисловість, чорна металургія і виробництво металоконструкцій, промисловість будівельних матеріалів, скляна і парцеляново-фаянсова промисловість;

- четвертий технологічний уклад – кольорова металургія, хімічна і нафтохімічна промисловість, машинобудування (без електротехнічного); автомобільна промисловість; тракторне, сільськогосподарське, будівельно-шляхове, комунальне машинобудування; машинобудування для легкої і харчової промисловості (без побутових приладів); виробництво сантехнічного і газового устаткування, суднобудівна промисловість; ремонт машин та устаткування; деревообробна, целюлозно-паперова, легка, харчова, борошномельно-круп'яна та комбікормова промисловість;

- п'ятий технологічний уклад – електротехнічна, верстатобудівельна, інструментальна промисловість і приладобудування; виробництво побутових

приладів і машин; авіаційна; хіміко-фармацевтична і поліграфічна промисловість;

- шостий технологічний уклад – мікробіологічна промисловість, виробництво медичної техніки [2].

На початок періоду виходу української економіки із кризи і активізації її зростання склалась така структура наукомісткості, інвестування та продуктивності технологічних укладів (табл.1).

Структура наукомісткості, інвестування та обсягів виробництва промислової продукції в Україні, %

Таблиця 1

Технологічні уклади	Науко-місткість технологій	Фінансування НТП				промислова продукція
		загальне	інвестиції		інноваційні витрати	
			разом	в т.ч. у техпереозброєння		
Третій	0,16	6,86	74,67	82,51	29,55	57,59
Четвертий	2,41	69,47	20,38	10,89	61,17	38,18
П'ятий	7,43	23,55	4,52	6,56	8,64	4,19
Шостий	4,36	0,12	0,43	0,04	0,64	0,04

Джерело: [1]

Економічна оцінка технологічного розвитку в Україні (табл.1) показує, що на початок XXI століття в національній економіці домінували третій та четвертий технологічні уклади. Це не відповідає вимогам часу, бо не може забезпечувати довгострокове економічне зростання країни в умовах посилення тенденцій глобалізації загальносвітової господарської системи. Домінуючий нині в розвинених країнах п'ятий техноуклад забезпечує переважну частину вироблюваної в них валової продукції. Вклад НТП у приріст валового внутрішнього продукту (ВВП) в них сягає, за різними оцінками, 75-100 %. Динамізм їх розвитку досягається насамперед активізацією діяльності у науковомістких галузях виробництва. В цих країнах уже реально склалися контури шостого техноукладу, що опирається на біо- та нанотехнології.

Як видно із наведених в табл.1 даних, структура інвестицій, що склалась в Україні на період початку економічного піднесення, відповідає екстенсивному

типу економічного росту. Це підтверджується тим, що майже три четверті загальної суми інвестицій спрямовувалась у третій техноуклад (де понад 80 % загальнодержавного їх обсягу використовувалось на технічне переозброєння), а в четвертий техноуклад – відповідно п'ята і десята частини. Прогресивні ж п'ятий і шостий техноуклади забезпечували менше 5 % обсягу виробництва промислової продукції, а частка інвестиційних витрат на їх становлення лише наближалась до 10 % від загального обсягу.

Зазначена в цілому негативна ситуація техніко-економічного розвитку в Україні спричинена тим, що в період депресії (зумовленої затяжною системною кризою) національної економіки були спотворені розподільчі пропорції руху капіталу в системі суспільного розширеного відтворення. Його багаторічний звужений характер супроводжувався “вимиванням” основного капіталу, що проявилось у зростанні частки зношених основних засобів виробництва. Ступінь зносу основних засобів виробництва (основного капіталу) по народному господарству країни досягла майже 50 %, в обробній промисловості – понад 56 %, на транспорті – більше 57 %. Проте більш скрутне становище склалось у пріоритетних для України галузях – гірничо-металургійного та аграрно-промислового комплексів. Зокрема в металургії понад нормативний строк експлуатується 54 % коксових батарей, 89 % доменних печей, 92 % мартенів, 39 % конверторів, 86 % електропечей, 82 % сортових і 100 % листових прокатних станів. В агропромисловому комплексі ступінь зносу визначальних видів основних засобів виробництва (тракторів, комбайнів, сільськогосподарських машин) досягла майже 70 %.

Зазначена ситуація створює невизначеність у проведенні інвестиційно-інноваційної політики в Україні в перспективному періоді. Економічне зростання, що розпочалося в 2000 р. досягнуто переважно за рахунок введення в дію виробничих потужностей (що стали не завантаженими внаслідок кризи) без істотних технологічних покращань. Використані інвестиційні ресурси дозволили замінити безнадійно застарілі або демонтовані на металобрухт основні засоби виробництва та здійснити нововведення для відповідності

експортної продукції кондиціям зарубіжних споживачів. Ця можливість до 2005 р. в цілому була вичерпана, що і відобразилось на зменшенні темпів приросту ВВП.

Нині необхідно відпрацювати новий курс, перетворити існуючі недоліки у переваги, зокрема першочергово у пріоритетних галузях національної економіки. Він полягає не у відновленні зношених засобів виробництва, а в створенні сучасних виробництв п'ятого і шостого технологічних укладів. В металургії це повинно проявитись в переході на електровиплавку металу та його безперервний розвиток, в машинобудуванні – на випуск сучасних агрегатів із використанням прогресивних конструктивних рішень та матеріалів (тобто прискорити завершення індустріального періоду). В сільському господарстві визначальними мають стати енергозберігальні біотехнології (в рослинництві і тваринництві), а харчовій промисловості – глибока безвідходна технологія переробки сировини. Таким чином, інвестиційно-інноваційна діяльність має бути орієнтована на генерацію інтенсивних чинників розвитку, а в структурі інвестиційних вкладень провідними мають бути інноваційні.

Висновки. В посткризовому періоді економічного розвитку необхідно засобами державного регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності забезпечити “технологічний стрибок” на рівень п'ятого і шостого технологічних укладів, як це було здійснено у післявоєнний період в Німеччині та Японії. Поряд із технологічним перетворенням пріоритетних галузей мають бути створені аерокосмічні, інформаційні, інші наукомісткі галузі, потенціал для розвитку яких існує.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Бажал Ю.М.* Економічна оцінка технологічного розвитку в Україні: стан і перспективи / м-ли наук. конф. – К.: НУТУ КПІ, 2001. – 340с.
2. *Гальчинський А., Гесць В., Семиноженко В.* Україна: наука та інноваційний розвиток. – К., 1997.
3. *Глазьев С.Ю.* Некоторые закономерности технико-экономического развития и возможности ускорения НТП // Изв. АН СССР. сер. экон. 1987, №2
4. *Економіка й організація інноваційної діяльності.* – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 960 с.
5. *Кондратьев Н.Д.* Проблемы экономической динамики. – М.: Экономика, 1989.
6. *Кейнс Дж.М.* Избранные произведения. Пер. с англ. – М.: Экономика, 1993.
7. *Реверчук С.К., Вовчак О.Д., Кубів С.І.* та ін. Інституційна інвестологія. К.: Атака, 2004. – 208 с.
8. *Словник сучасної економіки Макмілана / Пер. З.англ.* – К.: Артек. 2000. – 640 с.
9. *Статистичний щорічник України за 2003 р.* – К.: Консультант, 2004. – 631 с.
10. *Тараненко Н.О., Поручник А.М.* Теорії інвестицій. – К.: КНЕУ, 2000. – 160 с.
11. *Туган-Барановский М.И.* Психологические факторы общественного развития // Мир Божий. – 1904. – Август.
12. *Туган-Барановский М.И.* Переодические промышленные кризисы. История английских кризисов. Общая теория кризисов. – Пг., 1923.
13. *Туган-Барановский М.И.* Экономические очерки. – М., 1998.
14. *Українська економічна думка: Хрестоматія.* – К.: 1998.
15. *Freeman С.* Technology policy and economic performance: Lesson from Japan. S.I., 1987.
16. *Шумпетер И.* Теория экономического развития. – М.: Прогресс, 1982.